

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 182/06-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. septembra 2007 v senáte zloženom z predsedu senátu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť Mgr. M. Z., súdnej exekútorke, so sídlom M., zastúpenej advokátkou JUDr. D. Č., M., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Er 126/04 a výrokom jeho uznesenia o trovách konania sp. zn. 9 Er 126/04, Ex 550/04 z 30. augusta 2005 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Michalovce svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Er 126/04 a výrokom uznesenia o trovách konania sp. zn. 9 Er 126/04, Ex 550/04 z 30. augusta 2005 p o r u š i l základné právo Mgr. M. Z., súdnej exekútorke, na súdnu ochranu upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Okresného súdu Michalovce sp. zn. 9 Er 126/04, Ex 550/04 z 30. augusta 2005 vo výroku o trovách konania **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia **v r a c i a** Okresnému súdu Michalovce na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Michalovce je **p o v i n n ý** uhradiť Mgr. M. Z., súdnej exekútorke, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu trovy konania v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. D. Č., M.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnosť a návrh na rozhodnutie vo veci samej, vyjadrenie k sťažnosti

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. októbra 2005 doručená sťažnosť Mgr. M. Z., súdnej exekútorke (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Er 126/04 a výrokom jeho uznesenia o trovách konania sp. zn. 9 Er 126/04, Ex 550/04 z 30. augusta 2005.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla: *„Na základe návrhu oprávneného V. a. s., (...) K. (...) zo dňa 30. 4. 2004 proti povinnému L., a. s., H. (...) o zaplatenie 44 879,90 Sk s prísl. vydal Okresný súd v Michalovciach v súlade s ust. § 45 ods. 1 Zák. NR SR č. 233/1995 Z. z. o exekútoroch a exekučnej činnosti v znení nesk. zmien a doplnkov /ďalej len EP/ Poverenie na vykonanie exekúcie č. 5807 002312* zo dňa 21. 5. 2004 pod sp. zn. 9 Er 126/2004. Dňa 28. 10. 2004 bolo súdnej exekútorke doručené podanie*

oprávneného V. a. s. zo dňa 22. 10. 2004 nazvané ako späťvzatie exekučného návrhu, v zmysle ktorého V. a. s. ako oprávnený v exekučnom konaní žiada exekučný súd, aby exekúciu z dôvodu bezmajetnosti zastavil.

Súdna exekútorka tento návrh na zastavenie exekúcie odstúpila svojím podaním zo dňa 22. 11. 2004 exekučnému súdu. Spolu s odstúpením podania oprávneného, žiadala aj o priznanie trov exekúcie podľa § 203 EP podľa špecifikácie v súlade s Vyhl. MS SR č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov, ktoré uhradí oprávnený, t. j. V. a. s.

Dňa 30. 8. 2005 vydal Okresný súd v Michalovciach uznesenie č. j. 9 Er 126/04, ktorým exekučné konanie zastavil a zároveň týmto rozhodnutím aj zamietol návrh súdneho exekútora na priznanie trov exekúcie. (...)

V tomto prípade Okresný súd v Michalovciach zamietol návrh súdnej exekútorky na náhradu trov konania a vyslovil názor, že táto nech upovedomí oprávneného o ďalších trovách exekúcie, pričom v tomto konaní nejde o ďalšie trovy exekúcie /trovy exekúcie boli vyčíslené v Upovedomení o začatí exekúcie EX 550/2004-7 zo dňa 27. 5. 2004 a oprávnenému toto rozhodnutie bolo doručené dňa 1. 6. 2004. (...)

Poučenie súdnej exekútorky, aby vydala Upovedomenie o ďalších trovách exekúcie, a následne si vymáhala svoje trovy proti oprávnenému, nie je možné zrealizovať, nakoľko súd exekúciu rozhodnutím 9 Er 126/04 zo dňa 30. 8. 2005, právoplatne zastavil.

Každý ďalší úkon súdneho exekútora v zastavenom konaní by bol v rozpore s Exekučným poriadkom, ale aj s ďalšími právnymi predpismi /OSP/ a ust. § 60 písm. c EP v spojení s ust. § 36 ods. 2 EP /keď exekútor môže začať vykonávať exekúciu až udelením poverenia súdu na jej vykonanie, tak ju musí ukončiť dňom, kedy musí vrátiť poverenie na vykonanie exekúcie - § 60 písm. c EP/.

Sťažovateľka nesúhlasí s postupom okresného súdu v predmetnej veci a namietajúc označený výrok jeho uznesenia z 30. augusta 2005 tvrdí: «Súd sa svojím rozhodnutím „dištancoval“ od povinnosti rozhodnúť o nárokoch súdnej exekútorky a doslova prinútil súdneho exekútora, aby náklady, ktoré vznikli v exekučnom konaní znášal sám, nakoľko postup odporúčaný súdom nie je možné realizovať.»

Sťažovateľka sa domáha, aby ústavný súd rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky Mgr. M. Z. vlastníť majetok a základné právo na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a právo na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Michalovciach v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Er 126/04 a výrokom uznesenia Okresného súdu v Michalovciach o náhrade trov konania č. k. 9 Er 126/04 zo dňa 30. 8. 2005, Ex 550/2004 porušené bolo.

2. Ústavný súd SR zrušuje výrok uznesenia Okresného súdu v Michalovciach o náhrade trov exekučného konania č. k. 9 Er 126/04 zo dňa 30. 8. 2005 a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Michalovce na ďalšie konanie.“

Sťažovateľka zároveň žiada, aby jej ústavný súd priznal úhradu trov právneho zastúpenia.

Okresný súd sa na výzvu ústavného súdu zo 16. novembra 2005 vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 1117/05 z 8. decembra 2005, v ktorom okrem iného uviedol:

„Stotožňujeme sa s odôvodnením výroku o zamietnutí návrhu súdneho exekútora na priznanie trov exekúcie. Opätovne poukazujeme na znenie §§ 196 a 203 ods. 2 Ex. por., ktoré sú znením, resp. výkladovo autentické, preto aj postup pri ich aplikácii v exekučnom konaní musí byť rovnaký. Ak je súdny exekútor toho názoru, že nie je možný postup podľa § 202 ods. 2 Ex. por. preto, že pri zastavení exekúcie musí vrátiť poverenie, potom znenie § 203 ods. 2 Ex. por. dáva exekútorovi hmotnoprávny základ pre uplatnenie svojho práva spôsobom, akým sa tieto nároky uplatňujú (to znamená výzva na zaplatenie a prípadné následné podanie žaloby na súd). V tejto súvislosti poukazujeme na znenie článku 20 ods. 1 ústavy, na ktoré sa súdni exekútori veľmi často a radi odvolávajú. Súd pri svojej činnosti zabezpečuje ochranu práv nielen súdnych exekútorov, ale aj ostatných účastníkov konania. Pýtame sa, ako je zabezpečená rovnosť vlastníkov podľa článku 20 ods. 1 ústavy, medzi ktorých patria nielen exekútori, ale aj advokáti, notári, obchodné spoločnosti a iné subjekty, keď okrem exekútorov sa všetci ostatní pri neplnení záväzkov musia domáhať ochrany

svojich práv podaním žaloby na súd a súdni exekútori si svoje trovy dokonca môžu aj vymôcť v rámci exekučného konania. Z exekučných spisov vedených na tunajšom súde mal dostatok poznatkov, že ak príde exekútorovi návrh na zastavenie exekúcie od oprávneného, či už dôvodný alebo nie, exekútor si najprv vymôže trovy od povinného a až tak postúpi návrh na zastavenie súdu. Je takýto postup v súlade so zákonom? Súdni exekútori by viacej mali apelovať na príslušné orgány na zdokonalenie právnej úpravy exekučného konania a nie využívať jej nedokonalosť vo svoj prospech spôsobom nezlučiteľným s platnou úpravou.

Poukazujeme na článok 2 ods. 2 Ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, súd nemôže medzery v zákonoch vyplňať všeobecným znením niektorého článku ústavy, pretože sa tým vytvára nebezpečný precedens v rozhodovacej činnosti súdov. Ak sú zákony nedokonalé, je na zákonodarnom orgáne, aby tieto nedostatky odstránil zákonom predpísaným spôsobom. Súd nie je orgánom na to povolaným. Súd môže aplikovať ústavu pri rozhodovacej činnosti, ak je článok ústavy veľmi konkrétny, a vtedy má ústava prednosť pred zákonom (napr. článok 17 ods. 3, 4, článok 74 ods. 2, článok 142 ods. 2 a pod.).

V našom právnom systéme platí písané právo a nie obyčajové právo alebo právo odvodené z právnych precedensov. Je pre nás absolútne neprijateľné rozhodovať o trovách exekúcie na základe takéhoto nepresvedčivého a nejasného a nejednotného výkladu ústavy, ako sa o to snaží sťažovateľka vo svojej sťažnosti, keďže ako vyššie uvádzame, na sťažovateľkou popísaný stav sa vzťahuje písané právo obsiahnuté v §§ 196 a 203 ods. 2 Exekučného poriadku. Zovšeobecnenie rozhodovacej činnosti súdov podľa Ústavy SR a nie podľa platných zákonov prispeje iba k právnej neistote a svojvoľnému výkladu a aplikácie práva.

Čo sa týka priznania trov exekúcie podľa § 203 ods. 2 Ex. por., súd rozhoduje v desiatkach prípadoch, kedy zastavuje exekučné konanie pre nemajetnosť povinného s tým, že exekútori si náhradu trov konania neuplatňujú. Po preštudovaní spisu súd zistí, že súdny exekútor priamo vyzval oprávneného na úhradu trov bez toho, aby žiadal súd o nich rozhodnúť.

Vzhľadom na vyššie uvedené zastávame ten názor, že ústavná sťažnosť sťažovateľky by nemala byť Ústavným súdom SR prijatá.“

Citované stanovisko okresného súdu zaslal ústavný súd 16. januára 2006 právnej zástupkyňi sťažovateľky s tým, že k nemu môže zaujať stanovisko v lehote, ktorú jej určil. Právna zástupkyňa sťažovateľky uvedenú možnosť nevyužila.

Sťažovateľka aj okresný súd ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci uskutočnilo verejné ústne pojednávanie. Ústavný súd preto so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažnosť v tejto veci prijal 31. mája 2006 na ďalšie konanie II. senát ústavného súdu. Sudca spravodajca v tejto veci sa v súlade s rozvrhom práce na rok 2007 stal členom IV. senátu a z tohto dôvodu túto vec prerokoval a vo veci samej rozhodol IV. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Odôvodnenie výroku uznesenia okresného súdu sp. zn. 9 Er 126/04, EX 550/04 z 30. augusta 2005 v časti o zamietnutí návrhu sťažovateľky na priznanie trov exekúcie

Okresný súd v označenom uznesení odôvodnil výrok o zamietnutí návrhu sťažovateľky na priznanie trov exekúcie takto:

„Exekučné konanie je samostatným konaním, do ktorého súd môže zasahovať len v prípadoch, keď to umožňuje Exekučný poriadok alebo v situáciách, ktoré nie sú v exekučnom poriadku upravené (§ 254 ods. 3 O. s. p.), napríklad, ak by na náhradu trov exekúcie mal nárok povinný.

Úkony súdneho exekútora nie sú úkonmi súdu, ako je tomu v prípade súdnych komisárov. Rozhodovanie o trovách exekúcie je výlučne v kompetencii exekútora.

Súd rozhoduje o trovách exekúcie len v dvoch prípadoch a to:

1./ o námietkach účastníka konania proti trovám podľa §§ 201 ods. 2 a 202 ods. 2 Exekučného poriadku

2./ o povinnosti oprávneného nahradiť trovy exekúcie podľa § 203 ods. 1 alebo § 202 ods. 1 Exekučného poriadku.

Súdny exekútor určuje výšku trov exekúcie sám podľa § 201 ods. 1 alebo podľa § 202 ods. 1 Exekučného poriadku.

V ustanovení § 203 ods. 2 Exekučného poriadku, podľa ktorého by prislúchalo určiť trovy exekúcie, pretože bolo zistené, že dôvodom zastavenie exekúcie je nemajetnosť povinného, sa iba konštatuje, kto znáša trovy exekúcie. Svojím znením ... znáša ich oprávnený... sa prakticky rovná ustanovenia § 197 ods. 1 Exekučného poriadku ... uhrádza ich povinný..., preto aj postup pri ich určovaní musí byť rovnaký. Neobsahuje možnosť, prípadne povinnosť súdu rozhodnúť o trovách, ako je tomu v prípade ustanovenia § 203 ods. 1 Exekučného poriadku. Súd uznáva právo súdneho exekútora na náhradu trov exekúcie, nemôže však o nich rozhodnúť, pretože by to bolo v rozpore so súčasným znením Exekučného poriadku § 202 ods. 1, prípadne spôsobom akým sa uplatňujú hmotnoprávne nároky. Aplikácia ustanovení Občianskeho súdneho poriadku neprichádza do úvahy, pretože *lex specialis*, ktorým Exekučný poriadok vo vzťahu k O. s. p. v časti trov konania jednoznačne je, obsahuje postup pri priznávaní trov exekútorovi i oprávnenému. Použil by sa iba v prípade nároku povinného na náhradu trov exekúcie, pretože Exekučný poriadok na trovy povinného nepamätá. Pri zastavení konania podľa O. s. p. sa o trovách rozhoduje podľa § 146 ods. 1 písm. c/, a vtedy nemá žiaden z účastníkov právo na náhradu trov konania, teda ani exekútor, alebo podľa § 146 ods. 2 O. s. p. V konkrétnom prípade je nereálne a prakticky nemožné posúdiť úspešnosť, či neúspešnosť účastníka v konaní. Nič nebránilo, resp. nič nebráni súdnemu exekútorovi aby upovedomil oprávneného o trovách exekúcie podľa § 202 ods. 1 Exekučného poriadku a umožnil mu prípadnú obranu vznesením námietok, o ktorých rozhoduje súd. K rozhodovaniu o trovách exekútora súd podotýka, že rozhodnutie súdu je konečné nie je proti nemu prípustné odvolanie, čo znemožňuje povinnému účastníkovi namietat výšku trov.“

III.

Právne východiská na rozhodovanie ústavného súdu a závery ústavného súdu

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, porušenie ktorého sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad

a používanie zákonných ustanovení príslušných procesných predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd svojich občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd (III. ÚS 60/04). Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd.

Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takéhoto postupu orgánu verejnej moci (II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02). Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie.

Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavovať nielen vo využití všetkých dostupných zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich využitia v súlade s procesnými predpismi (II. ÚS 143/02).

Článok 2 ods. 2 ústavy obsahuje ústavné pravidlo, v rámci ktorého každý orgán verejnej moci vrátane štátnych orgánov sám (autonómne) určuje nielen to, aký druh právnej úpravy použije pri rozhodovaní, ale aj to, akým spôsobom prikróčí k jeho výkladu v súlade s princípom právneho štátu, ktorý je vyjadrený v citovanom článku ústavy. Ústavný príkaz,

ktorý je obsiahnutý v čl. 2 ods. 2 ústavy, je súčasne aj ustanovením povinnosti vykladať ústavné a zákonné normy tak, aby sa tento ústavný príkaz rešpektoval v celom vymedzenom rozsahu. Uvedené ústavné pravidlo sa vzťahuje v plnej miere aj na ochranu základných práv a slobôd, ktorú poskytujú orgány verejnej moci v rámci svojich kompetencií vrátane základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Všeobecný súd musí teda vykladať a používať ustanovenia platných právnych predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov [§ 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)] (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 139/02, I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 44/03).

Za situácie, keď okresný súd právo sťažovateľky na súdnu ochranu odmietol najmä s poukazom na to, že: „*V ustanovení § 203 ods. 2 Exekučného poriadku, podľa ktorého by prislúchalo určiť trovy exekúcie, pretože bolo zistené, že dôvodom zastavenie exekúcie je nemajetnosť povinného, sa iba konštatuje, kto znáša trovy exekúcie. (...) Neobsahuje možnosť, prípadne povinnosť súdu rozhodnúť o trovách, ako je tomu v prípade ustanovenia § 203 ods. 1 Exekučného poriadku. Súd uznáva právo súdneho exekútora na náhradu trov exekúcie, nemôže však o nich rozhodnúť, pretože by to bolo v rozpore so súčasným znením Exekučného poriadku § 202 ods. 1, prípadne spôsobom akým sa uplatňujú hmotnoprávne nároky*“, je potrebné preskúmať, či nejde o odmietnutie súdnej ochrany majúce charakter denegationis iustitiae (I. ÚS 139/02) alebo o svojvoľný postup súdu, a tým o porušenie základných ústavných princípov garantovaných v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa § 37 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov v znení účinnom v relevantnom čase (ďalej len „Exekučný poriadok“) sú účastníkmi exekučného konania oprávnený a povinný; iné osoby sú účastníkmi len v tej časti konania, v ktorej im toto postavenie priznáva tento zákon. Ak súd rozhoduje o trovách exekúcie, účastníkom konania je aj poverený exekútor.

Pri aplikácii a interpretácii ustanovení Exekučného poriadku upravujúcimi náhradu trov exekúcie musí byť braný zreteľ na osobitné postavenie súdnych exekútorov v exekučnom konaní a na nevyhnutnosť zachovania a rešpektovania ich nezávislosti.

Preto pri postupe všeobecných súdov v exekučnom konaní treba dbať na to, aby zabezpečili taký prístup k súdnej ochrane, ktorý nie je voči žiadnemu účastníkovi konania diskriminačný bez primeraných a objektívne zdôvodniteľných okolností, ktoré vyplývajú priamo zo zákona.

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky

súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Vzhľadom na to ustanovenie § 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 a s § 254 ods. 3 OSP v znení účinnom do 31. augusta 2005 treba z hľadiska už uvedených článkov ústavy aj so zreteľom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26) vykladať a uplatňovať tak, že uznesenie okresného súdu, čo sa týka výroku o trovách exekúcie, malo obsahovať v odôvodnení dostatočné a relevantné dôvody, na základe ktorých bolo vynesené.

Ustanovenia § 196 a § 197 ods. 1 Exekučného poriadku určujú zásadu, že odmenu patriacu súdnemu exekútorovi za výkon exekučnej činnosti, náhradu jeho hotových výdavkov a náhradu za stratu času uhrádza povinný. Len výnimočne – ak dôjde k zastaveniu exekúcie, môže súd uložiť oprávnenému, aby nahradil trovy exekúcie; súd však uváži, ktoré trovy potreboval oprávnený na účelné uplatnenie svojho nároku a tiež, či mohol pri náležitej opatrnosti predvídať dôvod zastavenia exekúcie (§ 203 Exekučného poriadku). Výšku odmeny súdneho exekútora, náhradu jeho hotových výdavkov, náhradu za stratu času a spôsob ich určenia (ako aj výšku primeraného preddavku na odmenu súdneho exekútora a na náhradu jeho hotových výdavkov za činnosť podľa osobitného zákona) ustanovuje vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov (ďalej len „vyhláška“). Odmenu pri vylúčení súdneho exekútora z exekúcie a pri zastavení exekúcie ustanovuje § 14 a nasl. vyhlášky.

Exekútor je štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí (§ 2 ods. 1 Exekučného poriadku).

Sťažovateľka, ktorá je ako súdna exekútorka orgánom verejnej moci pri výkone exekúcie, nie je a ani nebola v okolnostiach konkrétneho prípadu účastníčkou súkromnoprávných vzťahov medzi oprávneným a povinným, a preto od nej podľa názoru ústavného súdu nemožno spravodlivo požadovať, aby znášala trovy bezúspešnej exekúcie.

Aj keď okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uznal, že sťažovateľka má právo na náhradu trov exekúcie, vyslovil však názor, že o trovách exekúcie rozhodnúť nemôže, pretože by to bolo v rozpore s ustanovením § 202 ods. 1 Exekučného poriadku, prípadne spôsobom, akým sa uplatňujú hmotnoprávne nároky.

Zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom (vrátane pred exekučným súdom) je poskytnúť úspešnému účastníkovi alebo účastníkovi, ktorému to priamo priznáva zákon (v tomto prípade sa súdna exekútorka považuje za účastníka konania pre ten úsek konania, v ktorom sa rozhoduje o jej nároku na náhradu trov konania), náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybne zaplatiť. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy). Aj tieto výnimky sa musia uplatňovať len za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok a skôr reštriktívne, napr. takou výnimkou je nepriznanie náhrady trov konania podľa § 150 OSP.

Rozhodovanie o náhrade trov exekúcie je totiž integrálnou súčasťou rozhodnutia exekučného súdu, ktorým sa exekučné konanie zastavuje, a to napriek tomu, že Exekučný poriadok v znení účinnom v čase prijatia označeného uznesenia výslovne neustanovoval povinnosť súdu rozhodnúť pri zastavení exekúcie o tom, kto a v akej výške platí jej trovy. (Táto povinnosť bola pre súd rozhodujúci o zastavení exekúcie ustanovená až účinnosťou od 1. septembra 2005 zákonom č. 341/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Každé rozhodnutie všeobecného súdu musí byť so zreteľom na konkrétne okolnosti odôvodnené spôsobom, z ktorého logicky a presvedčivo vyplývajú jeho právne závery. V postupe okresného súdu v danej veci založenom na mechanickej aplikácii ustanovenia § 203 ods. 1 s odvolaním sa na ustanovenie § 202 ods. 1 Exekučného poriadku a tvrdení o nemožnosti aplikácie ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, zároveň formálne poukazujúcim na príslušné ustanovenia zákona, možno vybadať zreteľné znaky nepredvídateľnosti a arbitrárnosti predstavujúce v konečnom dôsledku zásah do základného práva sťažovateľky garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd preto zastáva názor, že okresný súd bez ústavne akceptovateľného dôvodu zamietol návrh sťažovateľky na priznanie trov exekúcie napriek tomu, aký je zmysel a účel náhrady týchto trov, ktoré sťažovateľka musela vynaložiť v časovej a vecnej súvislosti s exekučným konaním.

Okresný súd síce uviedol, že platné právne predpisy mu neumožňujú rozhodnúť o náhrade trov exekúcie sťažovateľky, ale ústavný súd toto odôvodnenie nemôže prijať. Zamietnutie návrhu sťažovateľky na priznanie trov exekúcie bez toho, aby sa týmto návrhom okresný súd meritórne zaoberal, nemá totiž oporu v zákone (čl. 2 ods. 2 ústavy) a je založené iba na tom, že v čase prijatia označeného rozhodnutia neexistovala právna úprava, ktorá by výslovne ustanovovala pre exekučný súd povinnosť rozhodnúť pri zastavení exekúcie aj o tom, kto a v akej výške platí jej trovy. V tejto situácii bol okresný súd povinný zohľadniť zmysel a účel náhrady trov konania a použiť taký výklad zákona, ktorý by neporušoval základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že okresný súd neposkytol sťažovateľke dostatočnú ochranu jej základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy najmä z toho dôvodu, že interpretoval príslušné ustanovenia Exekučného poriadku natoľko extrémne, že svojím postupom a rozhodnutím vybočil z medzí ústavnosti, a preto napadnuté rozhodnutie svojimi účinkami porušilo označené základné právo sťažovateľky ako účastníčky konania, v ktorom sa rozhodovalo o náhrade trov exekúcie. Reálne uplatnenie, zabezpečenie a realizácia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vylučujú taký postup a rozhodnutie, ktoré okresný súd prijal 30. augusta 2005 pod sp. zn. 9 Er 126/04, Ex 550/04, na základe čoho ústavný súd uzavrel, že týmto rozhodnutím došlo vo vzťahu k sťažovateľke k porušeniu základných ústavných princípov spravodlivého procesu.

IV.

Rozhodnutie ústavného súdu

Vzhľadom na to, že ústavný súd považuje napadnuté uznesenie okresného súdu v časti výroku o náhrade trov exekúcie za rozporné s ústavnými princípmi spravodlivého

procesu, bolo potrebné rozhodnúť o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, tak ako je to uvedené v prvom bode výrokovej časti tohto nálezu.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Ústavný súd vykladá a aplikuje čl. 20 ústavy tak, aby jeho výklad a aplikácia boli v súlade s čl. 1 dodatkového protokolu (PL. ÚS 17/00) i s jeho výkladom a aplikáciou Európskeho súdu pre ľudské práva. Preto posudzuje námietky sťažovateľov týkajúce sa porušenia základného práva podľa čl. 20 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu spoločne, zvlášť v prípadoch, ak sťažovatelia namietajú porušenie svojich označených práv rovnakým skutkovým stavom.

Pretože ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd výrokom napadnutého uznesenia o zamietnutí náhrady trov exekúcie porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorý zároveň zrušil, otvára sa po vrátení veci na ďalšie konanie podľa názoru ústavného súdu priestor na to, aby sa okresný súd sám vyrovnal s ochranou označených práv hmotného charakteru, v ktorom je navyše viazaný záväzným právnym názorom ústavného súdu. Preto ústavný súd sťažnosti v časti, v ktorej sa sťažovateľka domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, nevyhovel, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Na základe citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde preto ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu v časti výroku o náhrade trov exekúcie a vrátil mu vec na ďalšie konanie, v ktorom je viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze [§ 56 ods. 3 písm. b) a ods. 6 zákona o ústavnom súde]. Viazanosť okresného súdu sa vzťahuje na ústavne súladný výklad a použitie ustanovení Exekučného poriadku v predmetnej veci (v rozhodovaní o trovách exekúcie) tak, ako je uvedený v treťom bode odôvodnenia tohto nálezu. Okresný súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Pretože sa sťažovateľka uvedeného výroku pred ústavným súdom v konaní o svojej sťažnosti nedomáhala, ústavný súd o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia nerozhodoval.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia advokátkou.

Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý zakotvuje výnimku z tejto zásady ustanovenej v jeho prvom odseku, ústavný súd priznal sťažovateľke

úhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby, pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky bolo porušené, a teda mala vo veci úspech.

Pri stanovení výšky úhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceneľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceneľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli realizované v roku 2005, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci, každý v hodnote 2 501 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 150 Sk.

Podľa takto určených kritérií výška trov právneho zastúpenia predstavuje celkovú sumu 5 302 Sk. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia ústavný súd zaviazal uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky okresný súd.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je to uvedené v treťom bode výrokovvej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2007